

ESENȚA PROTECȚIEI (SECURITĂȚII) SOCIALE – INDICATOR AL POLITICII SOCIALE A STATULUI

Ludmila PROCA,

doctor în drept, conferențiar universitar (USM)

Recenzent: Nicolai ROMANDAȘ, doctor în drept, conferențiar universitar (USM)

SUMMARY

Social insurance, as a subsystem of social protection, is founded, controlled and guaranteed by the state and based on the principle of contribution. The social insurance benefits are financed from the budget of the public system of social insurance of the National Social Insurance House. Social assistance is a component part of the social protection system and includes a whole of insurance benefits delivered in monetary form or in kind, health services, social services, other forms of social and professional recovery etc. Financing is provided from the state budget, local budgets and other sources (extra budgetary funds, donations, sponsorship or contributions paid by the beneficiary).

Nevoia unei securități individuale și colective a existat dintotdeauna. Oamenii, din cele mai vechi timpuri, au început să-și asigure propria protecție, precum și a persoanelor aflate în grija lor, contra unor eventualități, cum ar fi foametea sau alte pericole. Ei au luptat mereu pentru satisfacerea necesităților vitale (de hrană, adăpost, îmbrăcăminte). Și astăzi, aceasta rămâne o luptă constantă pentru o parte însemnată a populației lumii. Este o luptă până la urmă pentru existență, care nu va înceta niciodată¹.

Cuvântul *securitate* își are originea în latinescul *securitas* (în franceză –*securité*, în engleză – *security*); el înseamnă protecție, apărare, stare de siguranță, faptul de a fi pus la adăpost de orice pericol².

Considerăm necesar să evidențiem deosebirea dintre noțiunile *protecție socială* și *securitate socială*.

În opinia autorilor români Alexandru Țiclea și Constantin Tufan, noțiunea *protecția socială* constituie un fenomen caracterizat prin apariția și apoi dezvoltarea, în fiecare țară și într-o anumită perioadă, a unor instituții vizând asigurarea indivizilor și grupurilor familiale a unei *securități materiale* datorită accesului acestora la bunuri și servicii considerate vitale³.

În opinia altor autori români Cristian Bocancea, Gheorghe Neamțu, *protecția socială* este abordată ca o totalitate de activități întreprinse de către stat, organizațiile societății civile, biserică în scopul asigurării veniturilor pentru categoriile de persoane care nu pot dobândi resurse prin muncă proprie (bătrâni, șomeri, indivizi afectați de maladii cronice severe, persoane cu deficiențe); protejării populației față de efectele crizelor economice; protecției în caz de calamitate naturală sau de conflict armat; asigurării ordinii pu-

blice și protecției față de criminalitate; apărării drepturilor civile; protejării față de orice factor de risc⁴.

Expresia *securitate socială*, în opinia autorilor sus-numiți, semnifică reparația consecințelor unor evenimente diverse, calificate drept *riscuri sociale*, de exemplu: boala, maternitatea, invaliditatea, bătrânețea, accidentul de muncă și boala profesională, decesul (protecția urmașilor), șomajul⁵.

Analizând noțiunile de *protecție socială* și *securitate socială* date de Cristian Bocancea și Gheorghe Neamțu, concluzionăm că acțiunile de protecție socială sunt dintre cele mai diverse, fiind reglementate de norme *ale mai multor ramuri de drept*. Astfel, asigurarea unui mediu înconjurător sănătos, asigurarea respectării drepturilor în domeniile educațional, locativ, precum și în alte domenii sociale constituie măsuri de protecție socială. Astfel, protecția socială este o noțiune mai largă, ce include în sine și noțiunea de securitate socială.

Securitatea socială este definită de BIM ca protecție pe care societatea o acordă membrilor săi printr-un ansamblu de dispoziții publice contra mizeriei economice și sociale, care îi amenință în caz de pierdere sau reducere a câștigurilor datorită riscurilor sociale: *bolii, maternității, accidentului de muncă, șomajului, invalidității, bătrâneții sau decesului, precum și acordarea de îngrijiri medicale și de alocații familiilor cu copii*.

Prin protecție socială, după V.Iudina, se mai înțelege *activitatea statului, îndreptată spre asigurarea procesului de formare și de dezvoltare a personalității umane, ocolind și neutralizând factorii negativi, care influențează asupra personalității, și creând condiții prielnice pentru afirmarea individului*⁶.

În opinia mai multor savanți ruși, protecția socială în general include⁷:

a) mecanismul adecvat de asigurare socială orientat spre susținere sau oferirea unui nivel de trai decent;

b) fondurile speciale care constituie izvorul de finanțare a asigurării sociale;

c) metodele speciale menite să reglementeze acordarea mijloacelor de existență;

d) tendința de a atribui regulilor importante pentru membrii societății un caracter de norme atât sociale, cât și juridice.

Savanții M.Filipova, E.Tucikova, M.Zaharova afirmă că protecția socială este un fenomen care trebuie interpretat multiaspectual:

– drept *categorie economică*, include relațiile sociale de distribuire a mijloacelor financiare necesare pentru asigurarea și asistarea persoanelor incapabile de a se autoasigura;

– din punct de vedere *organizațional* – sistemul de măsuri realizate de stat în numele societății în scopul acordării mijloacelor de existență anumitelor pătri sociale;

– în calitate de *obiect de reglementare juridică* – o totalitate de relații sociale, născute în scopul acordării mijloacelor obștești persoanelor nevoiașe⁸;

– drept *categorie juridică* – o totalitate de relații sociale, născute ca rezultat al redistribuirii produsului intern brut pentru asigurarea persoanelor incapabile de a se asigura pe sine sau familia din motive obiective, care au fost recunoscute astfel de societate în baza caracterului lor biologic sau social, în limita căreia acestor persoane li se acordă o parte din mijloacele obștești în mărimea necesară pentru acoperirea necesităților sociale⁹.

În literatura de specialitate națională, prin protecție socială se înțelege „o totalitate de relații sociale bazate, pe de o parte, pe fondurile nebugetare cu menire socială și, pe de altă parte, pe unele alocații bugetare în scopul satisfacerii cerințelor cetățenilor (ale membrilor familiilor lor), dacă aceștia își pierd sursa de întreținere”¹⁰; „un sistem de mijloace eficiente, orientate spre stabilirea solidarității sociale între persoanele care obțin venituri din muncă și cele care nu au venituri din cauza vârstei înaintate, stării de sănătate sau imposibilității de a-și găsi un loc de muncă”¹¹;

Dreptul la protecția socială, conform art.47 din Constituția Republicii Moldova, constituie unul din drepturile fundamentale social-economice ale cetățeanului.

La nivel internațional, conceptul de protecție socială a fost consacrat ca entitate (individualitate) juridi-

că, la 10 decembrie 1948, cu ocazia adoptării Declarației Universale a Drepturilor Omului, prin care s-a prevăzut că fiecare individ, ca membru al societății, are dreptul la protecție socială¹².

Dreptul protecției sociale este un *drept social*¹³ și în el este cointerestat întreaga societate. Normele dreptului protecției sociale sunt adresate tuturor persoanelor, acestea însoțind fiecare individ din momentul nașterii până la finele vieții¹⁴. E de menționat faptul că protecția socială însoțește individul chiar înainte de nașterea lui (indemnizația pentru concediu prenatal oferită mamei înainte de nașterea copilului) și după moartea lui (stabilirea pensiei în cazurile pierderii întreținătorului, de deces al întreținătorului).

La baza generării raporturilor juridice în dreptul protecției sociale sunt fixate astfel de evenimente, considerate drept riscuri sociale ca: maternitatea, incapacitatea temporară de muncă, invaliditatea, bătrânețea, pierderea întreținătorului, șomajul, decesul etc. Anume prezența acestora acordă persoanei dreptul de a beneficia de prestații bănești, de prestații în natură și servicii sociale prevăzute de legislația dreptului protecției sociale. Aici putem menționa că de unele drepturi din domeniul protecției sociale pot beneficia doar persoanele care au achitat contribuții de asigurări sociale, iar de alte drepturi – beneficiază toți acei care nu au achitat contribuții, dar se află în dificultate.

Pornind de la acest principiu, în cadrul dreptului protecției sociale evidențiem două instituții de bază, care se completează reciproc una pe alta: *asigurările sociale* și *asistența socială*¹⁵.

Asigurările sociale reprezintă un sistem de indemnizații bănești, pensii, ajutoare, ce permit compensarea principalelor tipuri de pierdere a capacității de muncă și, în consecință, a salariului din motive obiective: boală, șomaj, vârstă înaintată, nașterea copilului, schilodirea la locul de muncă – și alte prestații, prevăzute de legislație. Asigurările sociale se bazează pe principiul participării, adică pe contribuțiile personale ale asiguraților¹⁶. Astfel, fiecare asigurat (salariat sau o altă persoană prevăzută de lege) varsă o contribuție la o instituție competentă, având dreptul, în cazul survenirii unui risc social, la o despăgubire.

Asistența socială este un ansamblu de servicii sociale, în bani sau în natură, servicii medicale, diverse forme de recuperare socială și profesională, servicii de plasare în câmpul muncii, servicii sociale acordate familiei, bătrânilor, invalizilor ș.a., având la bază principiul nominativ sau categorial¹⁷. Asistența socială funcționează după un alt principiu decât asigurarea, bazându-se doar pe fonduri ale bugetului statului, ale bugetelor locale, ale organizațiilor internaționale sau

donății ale voluntarilor. Ea nu presupune, de regulă, nici o contribuție financiară anterioară din partea persoanei asistate.

Menționând elementele constitutive ale *protecției sociale în Republica Moldova și cercetând actele legislative din domeniul dat, evidențiem o totalitate de prestații de asigurări sociale și asistență socială pentru cei care sunt supuși riscului.*

*Prestațiile de asigurări sociale sunt toate elementele plătibile către asigurat din fondurile de asigurări sociale, constituite de Casa Națională de Asigurări Sociale pentru efectuarea acestor prestații*¹⁸.

Aceste elemente plătibile sunt, în mod obligatoriu, acordate în bani sub formă de: pensii, indemnizații, ajutoare.

Conform Legii privind sistemul public de asigurări sociale nr.489-XIV din 8.07.1999, în sistemul public asiguraților li se acordă următoarele categorii de pensii:

a) pentru limită de vârstă; b) de invaliditate; c) de urmaș; reglementate de Legea privind pensiile de asigurări sociale nr. 156-XIV din 14.10.1998.

În afară de pensii, asigurații din sistemul public de asigurări sociale au dreptul la:

a) indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă; b) prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor (carantină); c) prestații pentru recuperarea capacității de muncă; d) indemnizație de maternitate; e) indemnizație unică la nașterea copilului; f) indemnizație pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani; g) indemnizație pentru îngrijirea copilului bolnav; h) ajutor de deces.

Dreptul la aceste prestații este reglementat de Legea privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289-XV din 22.07.2004 și sunt destinate persoanelor asigurate cu domiciliu în Republica Moldova și șomerilor cu drept de ajutor de șomaj.

Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24.12.1999 (art.9-20) descrie ansamblul de prestații și indemnizații de asigurări sociale pentru persoanele asigurate în caz de boli profesionale și de accidente de muncă.

*Prestațiile de asistență socială se acordă, de asemenea, în bani, dar ele au un quantum forfetat și ele nu sunt în mod obligatoriu succesive ca cele de asigurări sociale*¹⁹. Prestațiile de asistență socială bănești sunt definite *ca prestații directe*.

În Legea asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003, art.9, este stipulat: asistența socială se acordă sub formă de: servicii sociale și prestații sociale.

Serviciile sociale reprezintă ansamblul de măsuri și activități realizate pentru satisfacerea necesităților sociale ale persoanei sau familiei, în scop de depășire a unor situații de dificultate, precum și de prevenire a marginalizării și excluziunii sociale²⁰.

Serviciile sociale includ serviciile sociale primare, specializate și cu specializare înaltă. Serviciile sociale se prestează cu prioritate în mediul familial, comunitate și, ca ultimă soluție, în instituțiile rezidențiale²¹.

Prestațiile sociale se acordă: în formă bănească (compensații, alocații, indemnizații, ajutor social, ajutor material) și sub formă de altă natură²².

Pentru specificarea prestațiilor de asistență socială bănești, s-au cercetat activitățile practice de asistență socială din cadrul autorităților publice de specialitate în baza actelor normative, ce reglementează aceste activități. Astfel, a fost evidențiată o totalitate de *prestații de asistență socială în bani*²³: indemnizații unice la nașterea copilului persoanelor neasigurate; indemnizații lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 1,5 ani; alocații sociale de stat; alocații lunare de stat invalizilor de război, participanților la Războiul al Doilea Mondial și familiilor acestora; alocații nominative pentru merite deosebite față de stat; compensații nominative lunare pentru plata serviciilor comunale; compensații cetățenilor care au suferit în urma catastrofei de la Cernobîl; compensații bănești în locul biletelor de tratament sanatorial gratuit invalizilor de război; ajutorul de deces; ajutoare materiale.

Prestațiile sociale de altă natură și serviciile sociale, de asemenea, sunt evidențiate în urma cercetărilor activităților practice de asistență socială, reglementate de normele juridice ale legislației în vigoare. *Prestațiile sociale de altă natură sunt definite indirect*²⁴.

Unele prestații de altă natură se acordă de către anumite instituții categoriilor de populație dezavantajate social prin sistemul de servicii sociale în conformitate cu legislația în vigoare: prânzuri calde, bilete pentru tratamentul balneocurativ, ajutoare umanitare, abonamente sociale la călătoria în transportul urban, tichete de călătorie în cadrul statelor-membre ale CSI pentru veterani și invalizi de război, articole de proteze și ortopedice. Anumite scutiri la plata impozitelor, scutiri personale, scutiri la plata telefonului, instalarea telefonului fără rînd sunt considerate ca „înlesniri” și prezintă un ajutor social din partea statului în mod indirect²⁵.

Perioada de tranziție în Republica Moldova a generat apariția unor noi fenomene care au plasat persoanele dezavantajate social în situații de risc social diferite, fapt ce a condiționat necesitatea identificării unor noi forme de protecție, inclusiv a unor noi ser-

vicii sociale: servicii de asistență socială comunitară, servicii rezidențiale tradiționale, servicii oferite de cantinele de ajutor social și servicii de îngrijire la domiciliu.

Aceste servicii sunt considerate ca actualul „pachet de bază de stat” al serviciilor sociale comunitare în Republica Moldova²⁶.

Atât Strategia de reformă a sistemului de asistență socială²⁷, cât și un șir de convenții și declarații care au fost ratificate de către Republica Moldova, prevăd dezvoltarea formelor alternative instituționalizării, și anume, a unor servicii sociale comunitare, ce ar micșora numărul persoanelor îngrijite în instituții, acestea fiind considerate mai eficiente și mai puțin costisitoare.

Organizațiile neguvernamentale apar ca furnizoare de servicii sociale comunitare. Astfel de organizații au fost de-a lungul timpului sursa de ameliorare a nevoilor sociale pentru cei aflați în dificultate. Astăzi, ONG-urile din domeniul serviciilor sociale tind să devină un partener al statului în asigurarea protecției sociale a populației. În acest proces, ONG-urile mai au de făcut multe provocări legate de finanțarea serviciilor sociale, relația cu alți actori sociali, standardele privind serviciile sociale și reglementarea activității organizațiilor nonprofit din domeniul serviciilor sociale²⁸.

Analizând în ansamblu cele expuse referitor la „esența protecției sociale”, considerăm că noțiunea de „protecție socială” este sinonimă cu cea de „securitate socială”.

În sens îngust, prin utilizarea noțiunii de protecție socială pledăm pentru sinonimia „protecției” – „securității” sociale, referindu-ne la sistemul de asigurare și asistență socială, iar prin întrebuintarea acestei noțiuni în sens larg, ne referim, în afară de securitatea socială, și la protecția muncii, protecția morală, culturală, civilă etc.²⁹.

Esența riscurilor sociale clasificarea lor în domeniul protecției sociale.

În Dicționarul de neologisme³⁰ cuvântul *risc* semnifică „pericol, primejdie, pagubă”. Acest termen, utilizat în domeniul securității sociale, obține calificativul „social”, devenind „risc social”.

Definirea legală a conceptului este enunțată în art.1 din *Legea asistenței sociale*³¹ care prin *risc social* desemnează „pericolul pentru persoană sau familie de a fi afectată de consecințele economice negative ale pierderii potențialului fizic, statutului ocupațional sau social (boală, accident, dizabilitate, îmbătrânire, deces, maternitate, șomaj, inadaptare socială etc.). Putem observa că definirea conceptului „risc social” prin *Legea asistenței sociale*, îi conferă particularitățile sistemului de asistență socială.

Raportarea noțiunii „risc social” la sistemul de asigurări sociale îi modifică denumirea în „riscuri asigurate”, găsindu-și reglementarea în art.1 din *Legea privind sistemul public de asigurări sociale*³² și prezentând orice „eveniment sau fenomen la a cărui producere structurile teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale sunt obligate să acorde prestațiile respective de asigurări sociale”.

În viziunea savanților români Alexandru Țiclea, Constantin Tufan „riscurile sociale sunt acele evenimente care au incidență comună asupra situației economice a indivizilor prin diminuarea veniturilor sau, invers, prin creșterea cheltuielilor³³. Într-adevăr, există anumite evenimente care împiedică o persoană să dobândească un venit normal dintr-o activitate profesională.

A.Țiclea, C.Tufan, axându-se pe posibilitatea persoanei de a dobândi „un venit normal dintr-o activitate profesională”, clasifică riscurile sociale în: riscuri fizice și riscuri economice.

Riscurile fizice apar atunci când forța de muncă este afectată, redusă sau pierdută. Aceste riscuri pot fi de origine profesională, și anume: accident de muncă sau boală profesională și de origine extraprofesională, de pildă: boală, maternitate, invaliditate, văduvie, bătrânețe, deces.

Riscurile economice sunt generate de situațiile în care forța de muncă, fără să fie alterată, este imposibil de exercitat din cauza lipsei de locuri de muncă disponibile (șomerilor).

Există, de asemenea, riscuri care constau în reducerea nivelului de trai (sărăcia) prin creșterea cheltuielilor în situații excepționale, de exemplu, procurarea medicamentelor, majorarea chiriei în anumite perioade, întreținerea unor membri de familie aflați în dificultate etc.³⁴.

Doctrina de orientare rusă definește, prin risc social, acel „eveniment posibil, survenirea căruia, de regulă, duce la pierderea totală sau parțială a capacității de muncă, rezultată cu pierderea salariului; majorarea cheltuielilor pentru întreținerea copiilor sau altor membri ai familiei incapabili de muncă; necesitatea asistenței medicale sau altor servicii sociale”³⁵.

Diversitatea riscurilor sociale a generat necesitatea grupării acestora.

În aceste sens, E.Maciulskaia, K.Dobromâslov, bazându-se pe natura obiectivă și influența asupra capacității de muncă a cetățenilor, clasifică riscurile sociale în patru grupe: *economice* (șomajul); *fiziologice* (pierderea parțială sau totală a capacității de muncă; sarcina și lăuzia, bătrânețea, decesul); *de producție/muncă* (accidentul de muncă, boala profesională); *de-*

mografice și sociale (familiile cu mulți copii, familiile monoparentale, orfanii).

Riscurile economice și demografice nu influențează direct asupra capacității de muncă a persoanei, dar lipsa îndelungată a activității de muncă condiționează diminuarea nivelului de trai al șomerului și familiei sale, precum și reducerea competențelor profesionale. Sporirea cheltuielilor, cauzate de mărirea numărului membrilor familiei, poate înrăutăți calitatea hranei, odihnei și a altor condiții de trai ale familiei, influențând și asupra sănătății.

O altă definiție a riscurilor sociale constituie evenimentele previzibile sau imprevizibile, survenirea cărora condiționează incapacitatea temporară sau totală de muncă și drept rezultat diminuarea sau pierderea surselor de venit, precum și evenimentele care necesită venituri suplimentare sau alte forme de asistență sau asigurare socială. În dependență de sistemul în baza căruia are loc finanțarea riscului social, ele se clasifică în: *riscuri asigurate* și *riscuri neasigurate*³⁶.

Riscurile asigurate, care sunt tipice sistemului de asigurări sociale, constituie evenimentele sau fenomenele la a căror producere organele de asigurare socială competente sunt obligate să acorde prestațiile sau serviciile de asigurări sociale.

Specificul acestor riscuri rezultă din faptul că persoana, fiind salariată, a prevăzut posibilitatea survenirii lor, de aceea prin intermediul sistemului de asigurări sociale a contribuit la fondurile sociale, în proporțiile stabilite de legislație, și în baza acestora va beneficia de prestații sau servicii de asigurări sociale.

Riscurile neasigurate sunt evenimente imprevizibile, consecințele economice negative ale cărora se răsfrâng asupra persoanei sau familiei, condiționând pierderea potențialului fizic, statutului ocupațional sau social.

Riscurile neasigurate constituie fundamentul sistemului de asistență socială, care spre deosebire de cel al asigurărilor sociale, fundamentat pe principiul contributivității, este bazat pe principiul solidarității sociale, unde prestațiile și serviciile sociale sunt stabilite pe baza criteriului necesității, categorial sau nominativ³⁷.

Din cele expuse conchidem că diversitatea riscurilor sociale dă naștere relațiilor de asigurări și asistență socială, prin urmare, ele sunt generatoare de raporturi de protecție socială.

Funcțiile protecției sociale

*Esența protecției sociale este mai bine exprimată prin funcțiile ei: economică, politică, demografică, protectoare, organizatorică*³⁸.

Funcția economică ține de nivelul de trai, venitul deplin sau parțial sau de altă sursă de existență folosită în dependență de vârstă, capacitatea de muncă, pierderea întreținătorului. Acordarea unui venit suplimentar în cazul apariției unor circumstanțe neprevăzute, precum și acordarea unui ajutor minimal material bănesc sunt de mare folos persoanelor defavorizate³⁹.

Drept surse de finanțare pentru întreținerea asigurărilor sociale servesc fondurile nebugetare de stat cu menire socială, care se formează conform principiului teritorial. Fondurile nebugetare sunt: fondurile de pensionare; alte fonduri de asigurare socială (fondul de protecție a familiei cu copii, fondul de asigurare împotriva accidentelor de muncă și bolilor profesionale, fondul de indemnizații, fondul de șomaj, fondul de recuperare a sănătății, fondul de rezervă)⁴⁰; fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală.

În opinia savanților E. Maciulskaja, K. Dobromâslov, esența funcției economice este exprimată prin: compensarea parțială a salariului sau altui venit pierdut, din cauza vârstei, incapacității de muncă sau decesului întreținătorului; compensarea parțială a cheltuielilor suplimentare, cauzate de survenirea anumitelor circumstanțe (de exemplu: nașterea copiilor, calamitățile naturale, conflictele armate); acordarea ajutorului bănesc minim persoanelor nevoiașe și familiilor; acordarea serviciilor medicale gratuite și de servirea socială, în conformitate cu standardele statale minime (de exemplu: asigurarea cu medicamente).

Funcția politică permite statului „prin mijloace specifice protecției sociale să realizeze direcțiile prioritare ale politicii sociale”⁴¹, „să diminueze tensiunile sociale provocate de discrepanța dintre nivelul de trai al reprezentanților diferitelor categorii sociale”⁴², Manifestarea *funcției politice* rezultă din menținerea în societate a „atmosferei păcii sociale”, drept fundament al stabilității politice a oricărui stat.

Majoritatea statelor lumii, inclusiv Republica Moldova, prin art.47 din Constituție, proclamă orientarea socială drept principiu constituțional, care servește ca fundament al politicii sociale a statului, direcționată spre crearea condițiilor ce ar garanta o viață demnă și dezvoltarea personalității umane a fiecăruia⁴³.

Funcția demografică se exteriorizează prin influența sistemului de protecție socială asupra proceselor demografice – durata vieții populației, reproducerea populației, stimularea natalității etc. – și ca rezultat asupra creșterii numărului populației – condiție necesară pentru dezvoltarea și funcționarea normală a unui stat.

Realizarea eficace a acestei funcții răspunde scopului urmărit precum „stimularea creșterii demografi-

ce a populației – condiție necesară pentru dezvoltarea și funcționarea normală a unui stat⁴⁴.

Funcția protectoare manifestată prin acordarea asistenței și asigurării sociale cetățenilor. Comunitatea își formulează obiectivul de a proteja cetățenii în situații dificile prin acordarea unui ajutor în rezolvarea diverselor probleme (materiale, fizice, psihologice, de vârstă etc.).

De exemplu, în urma lichidării întreprinderii, persoana a rămas fără loc de muncă, iar statul, prin acordarea indemnizației de șomaj, încearcă a minimaliza problemele materiale.

Lista funcțiilor protecției sociale poate fi completată cu cea *organizatorică*, susținând că normele dreptului protecției sociale reglementează funcționarea organelor de asigurare și asistență socială, care sunt obligate să realizeze dreptul constituțional al cetățenilor la securitate socială. Evidențierea acestei funcții este necesară, deoarece, în toate raporturile de protecție socială, unul dintre subiecți este statul, reprezentat prin organele sale competente.

Analizând esența protecției sociale prin elementele ei constitutive (asistența socială și asigurările sociale), prin multitudinea riscurilor sociale, ce dau naștere raporturilor de protecție socială, prin diversitatea funcțiilor ei, concluzionăm următoarele: protecția socială realizează direcțiile prioritare ale politicii sociale a statului moldav și este un indicator al lui.

Referințe:

¹ Țiclea Alexandru. Dreptul securității sociale. – Arad. Vasile Goldiș University Press, 2001, p.8.

² Coteanu I., Seche L., Seche M. Dicționar explicativ al limbii române. Ed. a II-a. – București: Universul Enciclopedic, 1998, p.969.

³ Țiclea A., Tufan C. Dreptul securității sociale. – București: GLOBAL LEX, 2003, p.5.

⁴ Bocancea Cristian, Neamțu Gheorghe. Elemente de asistență socială. – Iași: Polirom, 1999, p.67.

⁵ Ibidem, p.5.

⁶ Romandaș N. Dreptul protecției sociale. – Chișinău: Universitas, 2011, p.17.

⁷ Ibidem, p.18.

⁸ Захаров М.Л., Тучкова Э.Г. Право социального обеспечения России. 3^е изд. – Москва: Wolters Kluwer, 2004.

⁹ Филиппова М.В. Право социального обеспечения. – Москва: ЮРИСТЪ, 2006, с.18-19.

¹⁰ Romandaș N. Op. cit., p.19.

¹¹ Bulgaru M., Dilion M. Concepte fundamentale ale asistenței sociale: Note de curs. – Chișinău: USM, 2000, p.13.

¹² Romandaș N. Op. cit., p.7.

¹³ Ibidem, p.8.

¹⁴ Romandaș N., Chisari A., Gonciar L. Dreptul protecției sociale: Material metodic. – Chișinău: CE USM, 2003, p.3.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Odinoakaia Ina. Locul și rolul dreptului protecției sociale în sistemul de drept al Republicii Moldova. – Chișinău, 2010, p.86.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr.489-XIV din 8.07.1999 (art. 1 – noțiuni).

¹⁹ Țiclea A., Tufan C. Dreptul securității sociale. – București: GLOBAL LEX, 2003, p.32-33.

²⁰ Legea asistenței sociale nr.547-XV din 25.12.2003// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.42-44/249 din 12.03.2004 (art.10).

²¹ Ibidem.

²² Legea asistenței sociale nr.547-XV din 25.12.2003// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.42-44/249 din 12.03.2004 (art.11).

²³ Proca Ludmila. Asistența socială – instituție distinctă a dreptului protecției sociale (aspect instituțional-administrativ). – Chișinău, 2007, p.68.

²⁴ Ibidem, p.94.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem. p.120.

²⁷ Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.416-XIV din 28.05.1999 pentru aprobarea Strategiei de reformă a sistemului de asistență socială // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.78-79 din 22.07.1999.

²⁸ Țiganescu O. Organizațiile nonguvernamentale – furnizori de servicii sociale: Sursă inițială sau soluție? // Revistă de asistență socială. – Nr. 1. – P.40-46.

²⁹ Odinoakaia Ina. Op. cit., p.97.

³⁰ Marcu Florin. Dicționarul de neologisme. – Chișinău: Știința, 1997, p.250.

³¹ Legea asistenței sociale nr. 547 din 25 .12.2003// Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.042 din 12.03.2004.

³² Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr.489 din 8.07.1999 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1-4 din 6.01.2000.

³³ Țiclea Alexandru, Tufan Constantin. Dreptul securității sociale. – București: GLOBAL LEX, 2003, p.8.

³⁴ Ghimpu S., Țiclea A., Tufan C. Dreptul securității sociale. – București: All Beck, 1998, p.7-8.

³⁵ Мачульская Е.Е., Добромыслов К.В. Право социального обеспечения: Учебное пособие.

Практикум. – Москва: Книжный мир, 2006, с.13.

³⁶ Odinoakaia Ina. Op. cit., p.97.

³⁷ Ibidem, p.98.

³⁸ Romandaș N. Op. cit., p.18.

³⁹ Odinoakaia Ina. Op. cit., p.56.

⁴⁰ Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2009, nr.262- XIV din 11.12.2008, anexa nr.1.

⁴¹ Галаганов В.Н. Право социального обеспечения: Учеб. для студ. сред. проф. учеб. заведений. – Москва: Академия, 2004. – 20 с.

⁴² Мачульская Е.Е., Добромыслов К.В. Op. cit., p.15.

⁴³ Odinoakaia Ina. Op. cit., p.80.